

Ontmoet de Schelde

Ontdek de Polders van Kruibeke

© Vilda - Yves Adams

Wandelen in de Polders

In de Polders van Kruibeke geniet je in alle rust van alles wat de Schelde te bieden heeft. Je geniet er van een veelzijdig gebied dat riviergebonden natuur, cultuur, recreatie en zelfs veiligheid combineert.

Deze polders huisvesten een gecontroleerd overstromingsgebied dat een belangrijke rol speelt in het Sigmaplan, een veiligheidsproject dat Vlaanderen beschermt tegen overstromingen.

Ontdek deze parel langs de Schelde hier...

Ontmoet de Schelde

© Wilda - Yves Adams

Schelde aan de Notelaar

In goede en slechte tijden

Al eeuwenlang regeert de Schelde over een stromenland dat barst van dynamiek. De rivier stuwt onze economie vooruit, biedt een thuis aan tal van dieren en planten en vormt een dankbare bron van ontspanning.

Toch heeft de Schelde ook een venijnig kantje. Zo dwongen ernstige overstromingen in 1953 en 1976 Vlaanderen op de knieën. De overheid antwoordde in 1977 met het Sigmaplan: een geïntegreerde oplossing die wateroverlast helpt voorkomen. Door dijken te verhogen en te verstevigen, werkt Vlaanderen aan een veiliger Zeescheldebekken. Ook door de aanleg van gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG) die een teveel aan water tijdens een stormtij bergen, krijgt de Schelde alle ruimte die ze nodig heeft.

Het grootste van Vlaanderen

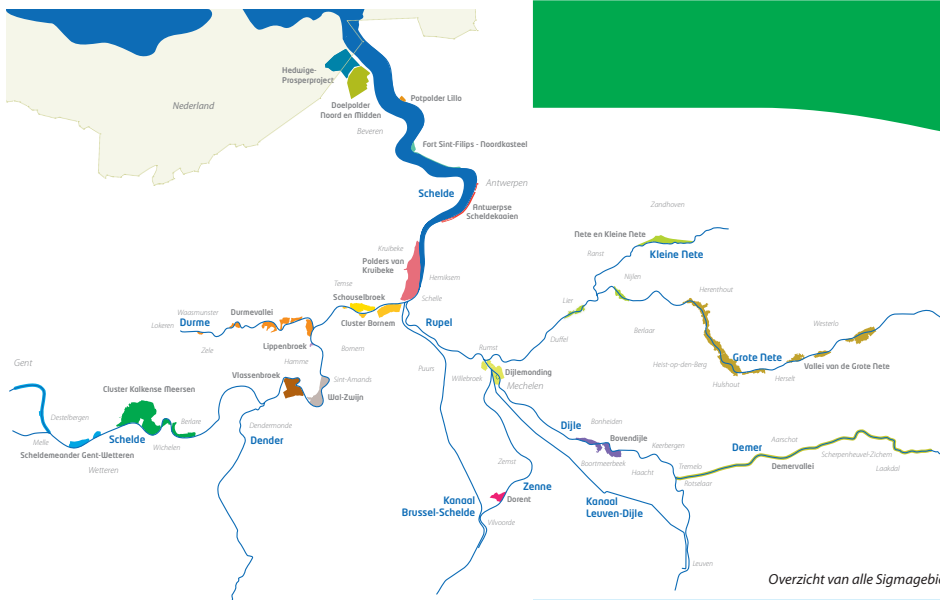
Sinds 2005 steekt het Sigmaplan in een modern jasje.

Die update focust naast veiligheid ook op het herstel van de Scheldenatuur. Het leefgebied rond de Schelde verandert in een duurzaam, robuust en multifunctioneel waterlandschap waarin mensen, planten en dieren alle kansen krijgen. Bij het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke, Bazel en Rupelmonde is dat niet anders.

Waterwegen en Zeekanaal NV zette hier het **grootste overstromingsgebied van Vlaanderen** op de kaart. De 600 hectare grote waterbuffer speelt met veiligheid, natuur en recreatie drie belangrijke troeven uit.

Ruisbroek 1976

Overlooppdijk in aanleg

De overlooppdijk, cruciaal bij extreme stormen

De Scheldedijk heeft een nieuwe functie als overstroombare dijk. De 8 kilometer aan waterkering werd verlaagd van 8,35 meter TAW*, naar 6,8 meter TAW en verhard met gevezelde opensteenafalt. Als een hevige noordwesterstorm samenvalt met een springtij, stroomt de top van de stormgolf over de overlooppdijk. Het overstromingsgebied bergt dat teveel aan water, zodat het waterpeil op de rivier stroomopwaarts zo'n veertig centimeter minder hoog wordt.

De ringdijk, de omwalling van het overstromingsgebied

De ringdijk staat garant voor 6 kilometer veiligheid. Opgetrokken uit grond van de vroegere polders, de Schelde, de uitgraving van het Deurganckdok en de afgraving van de Ketenissepolder, rijst deze dijk als een massieve waterkering boven het landschap uit.

Zijn job? De achterliggende dorpen bij stormtij beschermen tegen het binnenstromende water.

Uitwateringsconstructies, vlotte ontwatering van het gebied

Wanneer het overstromingsgevaar geweken is, moet het geborgen rivierwater het overstromingsgebied ook weer uit. Dat gebeurt via de uitwateringsconstructies. Die zijn ingewerkt in de overlooppdijk en treden in werking van zodra het water in de Schelde lager staat dan in de polders. Terugslagkleppen aan de rivierzijde verhinderen dat het Scheldewater via de uitwateringsconstructies binnenstroomt.

Verbindingskoker Verkortingsdijk

Uitwateringsconstructie in overlopdijk

Ringdijk

Uitwateringskoker in de ringdijk

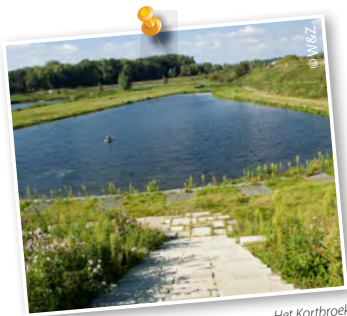
De Barbierbeek en het water van het achterland

De Barbierbeek vormt van oudsher de grens tussen Kruibeke en Bazel. Bij het uittekenen van het overstromingsgebied was meer ruimte voor de Barbierbeek een must. Een ruim wachtbekken aan dorpszijde, vijf kokers met terugslagkleppen die het water door de ringdijk leiden en een gloednieuwe route met bredere bedding doorheen de polders helpen overstromingen vermijden. Over de hele lengte van het overstromingsgebied stuiten verschillende beken op de hoge ringdijk.

De ringgracht verzamelt dat water uit het achterland en leidt het via kokers in de ringdijk door de polders naar de Schelde. Als het binnenstromende Scheldewater bij extreem stormtij de ringdijk bereikt, duwt het de terugslagkleppen van de kokers in de ringdijk dicht. Brede ringgrachten en bufferstroken slaan het water op in geval van zware regenval. Bijkomende waterkeringen beschermen de aangrenzende tuinen en woningen waar nodig. Van zodra het waterpeil in het overstromingsgebied voldoende daalt, gaan de kokers in de ringdijk weer open.

Barbierbeekgeul

Het Kortbroek

Het Kortbroek als waterreservoir

In het Kortbroek geniet je met volle teugen van de poldernatuur. Ook vissers kunnen hier terecht. Eén visvijver wordt voorbehouden voor een private visclub, terwijl de andere met enkele eilandjes en rietkragen toegankelijk is voor elke visser met een visverlof. Daarnaast heeft het Kortbroek ook een belangrijke veiligheidstaak. Een koker onder de Scheldelei verbindt de ringgracht met het natuurpark. Als daar het waterpeil stijgt, stroomt het teveel aan water in het Kortbroek. Het wordt dan tijdelijk omgetoverd in een prachtig waterlandschap.

Integratie van nutsvoorzieningen

Binnen de Polders van Kruikeke huisvest zich een kluwen van belangrijke nutsvoorzieningen als gas, water en elektriciteit.

Ringdijk

Bij het uittekenen van de plannen van het gecontroleerd overstromingsgebied zaten de verschillende nutsmaatschappijen als Eandis, Elia, Fluxys, Air Liquide, Total, Aquafin... mee rond de tafel. Want veiligheid voor alles! De hoogspanningsmasten maten we een nieuwe fundering aan, zodat ze het water probleemloos weerstaan. Waar nodig worden gasleidingen verplaatst naar een aangepaste berm langsheen de ringdijk zodat ze steeds bereikbaar zijn en voldoende bescherming kennen tegen het Scheldewater.

Bovendien krijgt het huishoudelijk afvalwater geen vrij spel meer binnen de polders, dankzij de samenwerking met Aquafin voor het aansluiten van het afvalwater van Kruikeke naar de RWZI (rioolwaterzuiveringsinstallatie) van Temse.

Polders vol leven

© Robby De Winter

Paardenbijter

Het weidevogelgebied, een oase voor zeldzame vogels

Waar vroeger onder meer maïs het landschap sierde, strijken nu tal van vogels neer. Het weidevogelgebied is een oase voor zeldzame beschermde soorten als de tureluur, kievit, grutto en scholekster. Omdat deze grondbroeders graag de omgeving van hun nest in de gaten houden, zorgen we voor een open landschap door een combinatie van maaien en begrazing toe te passen in samenwerking met de lokale landbouwers.

Het weidevogelgebied is een mozaïek aan graslanden met afwisselend gemaaide en ongemaaide stukken waardoor zowel de kievit als de iets meer kritische grutto er zich thuis voelen. Door het inzetten van stuwen controleren we de grondwaterstanden en houden deze voldoende hoog in het voorjaar; dit werkt de beschikbaarheid van voedsel in de hand en verhindert tegelijk dat de grasgroei te snel op gang komt. Een netwerk van kreken en grachten verhogen de aantrekkelijkheid van het gebied.

Boscompensatie, geen boom te weinig

De afgelopen jaren moesten veel bomen in de polders wijken voor de aanleg van de ringdijk en het openmaken van het weidevogelgebied. Om dit te compenseren voerden we heel wat maatregelen aan zoals bosrandbeplanting, bosgrondverplaatsingen en spontane ontwikkeling die op sommige plaatsen werd voorafgegaan door eggen of ploegen. Ook werden vele hectaren aan aanplantingen gerealiseerd waarbij de lagere scholen van Kruibeke een handje toestaken tijdens de jaarlijkse 'boomplantacties'. Voor iedere boom die verdween, komt er minstens een nieuwe in de plaats.

Scholekster

© Robby De Winter

Elzenbroekbos

© LVDA

Vindief

© Wim Deoldere

Kluit

© Martin Steenhout

Elzenbroekbossen Europese topnatuur

In de elzenbroekbossen voelt de ree zich helemaal thuis. De elzen en essen van dit zeldzaam bostype staan door een erg hoge grondwaterstand het grootste deel van het jaar met hun wortels onder water. De Polders van Kruibeke behoren tot Natura 2000, een netwerk van speciale beschermingszones met als doel de Europese natuur in topconditie te houden. In de Polders van Kruibeke krijgen de bestaande elzenbroekbossen een Europees duwtje in de rug met de steun van het Life+ financieringsprogramma. Het Agentschap voor Natuur en Bos, Waterwegen en Zeekanaal NV, de gemeente Kruibeke en de natuurvereniging Kruin werken onder de noemer Scalluvia aan het herstel van 90 hectare elzenbroekbossen en krekens.

Met Scalluvia staan er nog heel wat plannen op de agenda. Er wordt ingezet op drie stuwen waarmee het waterpeil in bossen geregeld kan worden en er tegelijk een gegarandeerde afwatering is van het water van de hoger gelegen dorpen. Langs een visvriendelijke stuw kunnen vissen migreren tussen de Schelde, de krekens en grachten in de elzenbroekbossen. De waterkwaliteit ging er al flink op vooruit en dat trekt nieuwe bewoners aan. Er werden otters gespot en ook maakte een koppel bevers in 2014 hun opwachting in de Rupelmondse Kreek. Deze en de Bazelse Kreek zijn ondertussen al meer dan 300 jaar oud, ontstaan bij een uitzonderlijk zware storm op de Schelde in 1715. Het volledige Scalluviaproject loopt nog tot september 2017. Voor meer informatie, neem zeker een kijkje op www.scalluvia.eu.

Kleine modderkruiper

© VILDA

Ruimte voor de rivier

De getijdennatuur van de Schelde heeft de afgelopen eeuwen flinke klappen gekregen. Gebieden waar vroeger de rivier in- en uitstroomde, zijn nu havengebied, woongebied of landbouwgrond. Het Sigmoplan brengt daar verandering in. Hier in de Polders van Kruike komen alvast enkele honderden hectaren aan getijdennatuur tot stand.

De longen van de Schelde

Getijdennatuur is een brede waaier aan natuurtypes. Slikken zijn laaggelegen onbegroeide vlakten die door het getijdenspel tweemaal per dag onder water komen te staan. Veel begroeiing is er niet maar in de moddervlakte krioelen miljoenen wormen, slakken en insectenlarven. Op de slikken zoeken diverse steltlopers en eenden naar voedsel. De plaatsen die boven het normale hoogwaterpeil liggen, heten schorren. Deze overstroomden enkel bij springtij (sterk hoog water). Schorren zijn een veranderlijk landschap met ruigten, rietvelden en wilgenbossen, maar kunnen evengoed een open karakter hebben wanneer ze begraasd worden. Slikken en schorren zijn als het ware de longen van de rivier.

Ze onttrekken grote hoeveelheden stikstof, fosfor en schadelijke stoffen aan het Scheldewater. Zo wordt de rivier gezuiverd.

Natuur en rivier: hand in hand

In de Polders van Kruike komt getijdennatuur op verschillende manieren tot stand. Een klein stukje polder nabij het veer van Basel, gekend als de Fasseit, wordt volledig teruggegeven aan de Schelde via een ontpoldering, of het landinwaarts verleggen van de Scheldedijk. Het grootste aandeel aan slikken en schorren zal tot stand komen in het overstromingsgebied zelf. De combinatie van een hoge inlaatsluis en lage uitlaatsluis in de Scheldedijk laat het getij gereduceerd in en uit het gebied stromen. Ook de springtij-doodtij variatie, die essentieel is voor de vorming van slikken en schorren, gaat niet verloren.

Door zijn bruisende reis door de in- en uitwateringsconstructies en spreiding over grote slikoppervlakten krijgt het water ook een extra dosis zuurstof mee. Zo verbeteren de basisvoorwaarden voor de ontwikkeling van plankton. Deze kwaliteitstoename zorgt voor een grotere biodiversiteit in het Zeescheldebekken.

In de Polders van Kruikebeke ontstaan drie getijdengebieden. Ten noorden van de Kruikebeekse Kreek wordt het getijdenlandschap geboetseerd door de dynamiek van het in- en uitstromend licht zoute Scheldewater en het zoete Barbierbeekwater. Hier zullen de schorren langzaam evolueren tot een dichte jungle van geulen met wilgen en riet. Ten zuiden van de Kruikebeekse Kreek blijven de schorren open door een aangepast beheer. Hier is geopteerd om de estuariene natuur te laten overvloeien in weidevogelgebied. De Kruikebeekse Kreek zelf krijgt eveneens een rol te spelen in het getijdenverhaal. Via de bestaande sluisconstructie zal een beperkt getij toegelaten worden waardoor deze kreek zich twee keer per dag zal vullen met Scheldewater.

Groot Schoor

Poldertroeven

Reis door de tijd

De Polders van Kruibeke steken vol sterke verhalen. Om die te vertellen rijzen overal in het overstromingsgebied 'tijdscapsules' uit de grond. Voor de tijdscapsules haalde ontwerper Stefan Schöning zijn inspiratie bij het hout van de elzenbroekbossen en het beton van de veiligheidsconstructies. Zo past het buitenmeubilair perfect in het polderplaatje. Op de tijdscapsules ontdek je bijvoorbeeld hoe het piloot William Kennard en zijn navigator Eric Johnson verging. Hun Britse bommenwerper, van het type Mosquito, kwam tijdens WOII boven de polders in de problemen.

Of weet je liever waar de oudste menselijke resten gevonden zijn in Vlaanderen? Maar ook heel wat weetjes over de natuurpracht en folklore. Aan jou om alle poldergeheimen te ontdekken langs deze bakens in het poldergebied.

Innovatief polderplezier

Ga je liever wat interactiever?

Download dan gratis de 'Polder Ranger-app' voor je smartphone, die aan de hand van je locatie in de polders trakteert op leuke weetjes, inspirerende foto's of informatieve filmpjes. Ook in het Kortbroek kan je je smartphone bovenhalen met de gratis app van 'Xavier de Ree'. Deze poldermascotte geeft er uitleg over de fauna en flora van dit polderpark. Scan de zuiltjes bij de rustpunten en Xavier verschijnt om je wegwijs te maken.

*Deel je je avonturen met ons?
We zijn benieuwd!*

Proef de Polders

Dit fraaie natuurgebied ontdekken kan perfect met de fiets of wandelend. De fiets- en wandelroutes doorheen deze groene setting laten je genieten van de natuur, historiek en moderne waterhuishouding.

Proef van pittoreske dorpjes, schuimend Scheldewater en polderpracht!

Voor meer informatie kan je terecht bij de toeristische dienst van de gemeente Kruibeke.

www.kruibeke.be/toerisme

Zin om de Polders van Kruibeke op een unieke manier te leren kennen? Je kan de lokale Barbiergidsen inschakelen om je door deze prachtige polders te leiden. Neem contact met ze op via **info@barbiergidsen.be**.

Weidevogelgebied

Blauwe Gaanweg

Tentoonstelling aan de Scheldelei

Wie meer wil weten over dit veelzijdige project, is in de Infokeet aan de Scheldelei in Kruibeke (*aan het veer naar Hoboken*) aan het juiste adres.

De projectfilm en uitgebreide tentoonstelling loodsen je langs het vroeger, nu en straks van de polders.

www.poldersvankruibeke.be

www.sigmaplan.be

